

АДАПТЫЎНЫ ПАТЭНЦЫЯЛ САРТОЎ ВІШНЕ-ЧАРЭШНЕВАГА ПАХОДЖАННЯ (ДЗЮКАЎ) ВА ЁМОВАХ БЕЛАРУСІ

І. Г. ПАЛУБЯТКА, А. А. ТАРАНАЎ

РУП «Інстытут пладаводства»,
вул. Кавалёва, 2, аг. Самахвалавічы, Мінскі раён, 223013, Беларусь,
e-mail: Slonimskij@yandex.ru, taranov_alexandr@tut.by

АНАТАЦЫЯ

У артыкуле прыводзяцца вынікі вывучэння гаспадарча каштоўных прыкмет 15 вішне-чарэшневых гібрыдаў (дзюкаў) рознага экалага-геаграфічнага паходжання. Па выніках даследаванняў выдзелены сорт Ксенія, устойліваць да кокамікозу (максімальнае пашкоджанне ўзбуджальнікам – 1 бал) і маніліяльнага апёку (максімальнае пашкоджанне ўзбуджальнікам – 1 бал) якога вышэй кантрольнага сорту Жывица (па 2 балы адпаведна). У якасці высокапрадукцыйных выдзелены сарты Жадана і Шпанка Донецкая, сярэдняя ступень плоданашэння якіх склала 4 балы, што на ўзроўні кантрольнага сорту Жывица. Выдзелена група сартоў з вельмі буйнымі пладамі (6,2 г) і высокай дэгустацыйнай адзнакай (4,5 бала) – Гортензія, Донецкі великан, Ксенія, Мелітопольская десертная, Ночка, Славянка, Чудо вишня, Шпанка Донецкая. Выдзелены сорт Чудо вишня, які адрозніваецца вельмі раннім тэрмінам паспявання (2-я дэкада чэрвеня), і кантрольны сорт Жывица ранняга тэрміну паспявання (3-я дэкада чэрвеня).

Ключавыя словы: вішня, дзюкі, сорт, устойліваць да хвароб, кокамікоз, маніліяльны апёк, ступень плоданашэння, якасць пладоў, селекцыя, Беларусь.

УВОДЗІНЫ

Сучасная вытворчасць пладоў вішні ў асноўным накіравана на перапрацоўку, але ў апошні час павялічваецца значэнне крупнаплодных сартоў з высокімі паказчыкамі смаку для ўжывання ў свежым выглядзе [5]. Сартавое абнаўленне адбываецца за кошт вылучэння лепшых сартоў сярод існуючых у сусветнай селекцыі і шляхам стварэння новых. Паспяховае вырошчванне вішні ў Беларусі, размешчанай у зоне значнага ўвільгатнення, магчыма толькі пры ўкараненні ў вытворчасць устойлівых да кокамікозу і маніліяльнага апёку сартоў. Захаванне ў новых сартоў імунных уласцівасцей, якія губляюцца ў сувязі з эвалюцыяй узбуджальнікаў хвароб, з'яўленне новых агрэсіўных рас і штамаў, у тым ліку і рэзістэнтнасць да фунгіцыдаў, з'яўляюцца адной з найважнейшых праблем. Магчыма, па гэтай прычыне сарты, уключаныя ў Дзяржаўны рэестр, у апошнія гады ўсё мацней пашкоджваюцца кокамікозам і маніліяльным апёкам [3, 8, 9].

Патрэбны кардынальныя змены ў тэхналогіі вырошчвання вішні. І ў першую чаргу за кошт селекцыі новых сартоў і стварэння высокапрадукцыйных насаджэнняў з улікам біялагічных асаблівасцей вішні [11].

Асаблівае месца ў селекцыйным паляпшэнні сартоў вішні адводзіцца міжвідавай гібрыдызацыі паміж вішняй звычайнай *Cerasus vulgaris* Mill. і чарэшнай *Cerasus avium* (L.) Moench. Ад такога скрыжавання атрымліваюць вішне-чарэшневая гібрыды, або дзюкі. Яны выгадна адрозніваюцца ад вішні звычайнай і чарэшні тым, што спалучаюць у сабе лепшыя якасці гэтых двух відаў. Пры такім падыходзе можна атрымаць новыя сарты, якія маюць больш буйныя і салодкія плады, чым у вішні звычайнай, і ўтрымліваюць большую колькасць арганічных кіслот, чым у чарэшні [1, 6, 10]. У большасці сваім патомства ад гэтых скрыжаванняў мае прамежкавы набор храмасом і з'яўляецца слаба пладавітым. Яны багата цвітуць, але не завязваюць або амаль не завязваюць пладоў. Пладавітыя гібрыды атрымаць складана, але, тым не менш, магчыма. Гібрыды вішне-чарэшневага паходжання па сваіх марфалагічных прыкметах, як правіла, ухіляюцца ў бок аднаго з бацькоў. Міжвідавыя скрыжаванні дазволілі палепшыць якасць пладоў, што было немагчымым пры селекцыі ў межах віду вішня звычайная. Калі пры першых скрыжаваннях вішні і чарэшні ставілася мэта павысіць зімаўстойлівасць чарэшні, то сучасныя працы па гібрыдызацыі накіраваны, перш за ўсё, на атрыманне новых сартоў – дзюкаў, устойлівых да кокамікозу і маніліёзу, з высакаякаснымі буйнымі пладамі розных тэрмінаў паспявання, а таксама засухаўстойлівых слабарослых сартоў для стварэння шчыльных насаджэнняў [4].

МЕТОДЫКА І МАТЭРЫЯЛЫ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

Даследаванні праводзіліся ў 2015–2019 гг. у доследным садзе аддзела селекцыі пладовых культур РУП «Інстытут пладаводства». Аб'ектамі даследаванняў з'яўляліся 15 вішне-чарэшневых гібрыдаў (дзюкаў): Чудо вишня, Шпанка Донецкая, Донецкий великан, Славянка, Ночка, Ксения, Д-75-8, Д-83-55, Д-7-87 (Арцёмаўская доследная станцыя садаводства Інстытута садаводства НААН Украіны), Превосходная Веньяминова (Усерасійскі НДІ садаводства ім. І. В. Мічурнына і Усерасійскі НДІ селекцыі пладовых культур), Игрушка, Мелитопольская десертная (Мелітопальская ВС Інстытута арашальнага садаводства ім. М. Ф. Сідарэнкі), Жадана (Мліеўскі інстытут садаводства), Гортензия (заходнееўрапейская селекцыя), Жывица (РУП «Інстытут пладаводства»), 2009–2013 гг. пасадкі. Схема размяшчэння дрэў – 4 × 2 м. Глебу ў міжрадзях утрымлівалі пад натуральным залужэннем. Прыствольную паласу ўтрымлівалі пад гербіцыдным парам. Дрэвы фармавалі па разрэджана-яруснай сістэме. Улікі і назіранні праводзілі па «Генетическим основам и методике селекции плодовых культур и винограда» (Минск, 2019) [2] і «Программе и методике сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур» (Орел, 1999) [7].

Пачатак зімы 2015–2016 гг. суправаджаўся павышаным тэмпературным рэжымам. Да канца снежня 2015 г. тэмпература пачала паступова зніжацца, што спрыяла натуральнаму загартоўванню раслін. У 1-й дэкадзе студзеня 2016 г. тэмпература паветра апусцілася да $-13,3$ °C (на $6-7$ °C ніжэй нормы), аднак да канца месяца ўсталявалася зацяжняя адліга. Сярэднесутачная тэмпература ў лютым і сакавіку была на $5-8$ °C вышэй за норму. Аднак лёгкія маразы ўначы ($-1,9...-2,5$ °C) стрымлівалі заўчасны пачатак вегетацыі. Вегетацыйны перыяд 2016 г. пачаўся ў сакавіку з павышанага тэмпературнага рэжыму ($+2$ °C, што на 4 °C вышэй за норму) і дастатковай колькасці ападкаў (39 мм або 93 % месячнай нормы). Далейшае праходжанне вегетацыі суправаджалася спрыяльнымі для развіцця костачкавых пладовых культур пагоднымі ўмовамі.

Для зімовага перыяду 2016–2017 гг. таксама характэрна адсутнасць крытычна нізкіх тэмператур. У асноўны перыяд зімы тэмпература паветра была вышэй сярэдніх шматгадовых значэнняў: у снежні – на $0,2-3,2$, у студзені – на $1,1-1,5$ і ў лютым на $3,7-6,5$ °C. Пачатак вясны характарызаваўся незвычайна цёплым надвор'ем. Аднак назіраліся 2 пікі рэзкага паніжэння тэмпературы паветра: $19-20$ красавіка да $-7,1$ °C і $9-10$ мая да $-4,4$ °C (на $8-9$ °C ніжэй шматгадовых назіранняў), што адмоўна адбілася на цвіценні костачкавых культур, у тым ліку вішні і чарэшні.

Зіма 2017–2018 гг. характарызавалася павышаным тэмпературным рэжымам, а таксама нераўнамерным выпадзеннем ападкаў. Мінімальна тэмпература ў снежні апускалася да $-5,3$ °C. У цэлым за месяц адзначана 27 дзён з адлігай. У лютым працягнулася цёплае надвор'е з чаргаваннем дзён з адлігай і паніжэннем тэмпературы да -11 °C. І толькі ў 3-й дэкадзе лютага ўсталявалася марознае надвор'е з паніжэннем тэмпературы паветра да -20 °C (26.02). На пачатку сакавіка працягвалася ўсталяванае раней марознае надвор'е, аднак мінімальна тэмпература не апускалася ніжэй за -15 °C (01.03; 03.03). Красавік выдаўся анамальна цёплым. Адмоўная тэмпература адзначана толькі 03.04 – мінус 1 °C. У астатнія дні назіралася ўстойлівае цёплае надвор'е.

Зіма 2018–2019 гг. характарызавалася нераўнамерным змяненнем тэмпературнага рэжыму і выпадзення ападкаў. На пачатку зімы – у снежні 2018 г. тэмпература паветра падымалася на $1-3$ °C вышэй сярэднешматгадовых значэнняў. У студзені назіралася паніжэнне тэмпературы паветра ў 1-й і 2-й дэкадах на $2-3$ °C ніжэй за норму. Найбольш моцнае, але непрацяглае пахаладанне назіралася 11 студзеня (тэмпература паветра ўначы апускалася да $-22,1$ °C). Люты характарызаваўся нестабільным тэмпературным рэжымам, з чаргаваннем адмоўных (ад $-13,5$ °C) і станоўчых тэмператур (да $+5,9$ °C). Сярэднямесячная тэмпература лютага склала $-4,4$ °C, што на $4,3$ °C вышэй за норму. У сакавіку працягвалася ваганне тэмпературы паветра ад $-10,6$ °C да $16,2$ °C. Сярэдняя тэмпература паветра склала $3,0$ °C. У красавіку сярэдняя тэмпература паветра склала $7,7$ °C, мінімальна – $-5,7$ °C, максімальна – $+25,2$ °C. З 24 красавіка ўсталявалася безмарознае надвор'е. У маі сярэдняя тэмпература паветра была на $2,1$ °C ніжэй за норму і склала $11,2$ °C. Замарозкі адзначаны 1 мая ($-0,5$ °C) і 4 мая ($-2,2$ °C).

Метэаралагічныя ўмовы ў зімова-вясновыя перыяды 3 гадоў назіранняў склаліся для вiшне-чарэшневых гiбрыдаў здавальняючымі, iстотных пашкоджанняў выяўлена не было. Штогод назiралася багатае i частае выпадзенне ападкаў на фоне павышаных тэмператур i адноснай вiльготнасцi паветра, што спрыяла iнтэнсiўнаму развiццю фiтапатагенаў *Blumeriella jaarii* Rehm. i *Monilia laxa* Ehr. i абумовiла iх эпіфiтоты ў гады даследаванняў, што дазволiла даць аб'ектыўную ацэнку палявой устойлiвасцi да кокамікозу i манiлiяльнага апёку вивучаемых аб'ектаў.

ВЫНІКІ ДАСЛЕДАВАННЯЎ І ІХ АБМЕРКАВАННЕ

Дзюкі больш зiмаўстойлiвыя, чым чарэшня, але саступаюць вiшні па ўстойлiвасцi да маразоў.

Нягледзячы на частыя адлiгі ў зiмовыя перыяды, дрэвы ўсiх вивучаемых сартоў перанеслi ўсталяваныя ўмовы надвор'я без значных пашкоджанняў. Ва ўсiх вивучаемых сартоў адзначана падморожванне на ўзроўні раяніраванага ў Беларусі (па ўсiх абласцях) сорту Жывица, які выкарыстоўваўся ў якасцi кантролю – вельмі слабае падморожванне, што адпавядае адзнацы ў 1 бал (гл. табл.).

Характарыстыка дзюкаў па найважнейшых адаптыўна значных і гаспадарча каштоўных прыкметах

Форма	Максімальная ступень падморожвання, бал (2015–2019 гг.)	Максімальнае пашкоджанне кокамікозам, бал	Максімальнае пашкоджанне манiлiяльным апёкам, бал	Ступень плоданашэння, бал (сярэдняе за 2015–2019 гг.)	Тэрмін паспявання пладоў	Сярэдняя маса плоду, г	Смак плоду, бал
Гортензия	1	3	2	2	сярэдні	6,5	4,6
Д-75-8	1	2	2	1	сярэдні	5,0	4,5
Д-83-55	1	3	2	1	сярэдні	5,0	4,5
Д-7-87	1	2	2	3	сярэдні	5,0	4,5
Донецкий великан	1	3	1	2	сярэдні	7,2	4,7
Жывица (кантроль)	1	2	2	4	ранні	4,8	4,7
Жадана	1	2	1	4	сярэдні	6,0	4,6
Игрушка	1	2	3	3	сярэдні	6,0	4,6
Ксения	1	1	1	3	сярэдні	7,0	4,6
Мелитопольская десертная	1	2	3	2	сярэдні	7,5	4,6
Ночка	1	2	1	2	сярэдні	7,0	4,7
Превосходная Веняминова	1	2	1	1	сярэдні	5,5	4,7
Славянка	1	2	1	3	сярэдні	7,1	4,6
Чудо вишня	1	2	1	2	вельмі ранні	8,0	4,7
Шпанка Донецкая	1	3	3	4	сярэдні	7,0	4,5

Дадзеныя пашкоджанні не адбіліся на далейшым росце i развiццi дрэў вивучаемых сартоў. Агульны стан такіх дрэў ацэньваецца ў 4 (добры стан, прырост умераны, аблісцеласць дастатковая) i 5 (выдатны стан, моцны прырост, добрая аблісцеласць) балаў.

Немалаважным фактарам адаптыўнасцi сорту з'яўляецца яго ўстойлiвасць да найбольш лімітуемых для вырошчвання культуры ў рэгіёне ўзбуджальнікаў захворванняў. Ва ўмовах Беларусі асноўнымі захворваннямі вiшні з'яўляюцца кокамікоз i манiлiяльны апёк (манiлiёз). У апошнія гады ў Беларусі, як i ў iншых рэгіёнах з умерана вiльготным кліматам, усё большае распаўсюджванне атрымлівае такое небяспечнае грыбное захворванне, як кокамікоз. З'явіўся ён на тэрыторыі рэспублікі ў 1962 г. на вiшні i вельмі хутка распаўсюдзіўся, выклікаўшы гiбель насаджэнняў вiшні i чарэшні. Узбуджальнік кокамікозу – *Blumeriella jaarii* паразiтуе ў стадыі *Cylindrosporium hiemale* Higg. Пашкоджвае, галоўным чынам, лісце, радзей – плады i пладаножкі. Хвароба праяўляецца ў выглядзе дробных буравата-чырвоных плям, засяроджаных, галоўным чынам, уздоўж цэнтральнай i бакавых жылак ліста. З ніжняга боку ліста на плямах утвараецца

белы або ружовы налёт споранашэння. Кокамікоз моцна аслабляе дрэвы. Яны становяцца ўспрымальнымі да іншых грыбных і вірусных інфекцый [1].

Устаноўлена высокая ўспрымальнасць вывучаемых дзюкаў да ўзбуджальніка кокамікозу ва ўмовах Беларусі. Так, на фоне эпифітоты кокамікозу найбольшую ўспрымальнасць да дадзенага ўзбуджальніка мелі дрэвы сартоў Гортензия, Донецкий великан, Шпанка Донецкая і гібрыд Д-83-55 – пашкоджанні на 3 балы. Найбольшую адаптыўнасць да ўзбуджальніка кокамікозу праявіў сорт Арцёмаўскай доследнай станцыі садаводства Ксения, максімальнае пашкоджанне дрэў якога не перавышала адзнаку ў 1 бал (адзінкавыя плямы без прыкмет споранашэння). Максімальнае пашкоджанне астатніх форм – Д-75-8, Д-7-87, Жадана, Игрушка, Мелитопольская десертная, Ночка, Превосходная Веняминова, Славянка, Чудо вишня і кантрольнага сорту Жывица не перавышала адзнаку ў 2 балы.

За апошнія дваццаць гадоў становішча культуры вішні пагоршылася з распаўсюджваннем у Беларусі яшчэ адной надзвычай шкоднай хваробы – маніліяльнага апёку, якая раней тут практычна не мела месца. Узбуджальнік маніліёзу – грыб *Monilia laxa* Ehr., пашкоджвае шэраг відаў костачкавых культур (вішню, сліву, абрыкос, персік і інш.). У вясновы перыяд хвароба праяўляецца ў форме маніліяльнага апёку. Заражэнне адбываецца падчас цвіцення. Праз кветкі ўзбуджальнік пранікае ў плодзавыя галінкі і парасткі, выклікаючы іх усыханне. Хуткасць распаўсюджвання хваробы дазваляе параўнаць яе з дзеяннем агню, адсюль і назва захворвання. Развіццю захворвання спрыяе вільготнае надвор'е падчас цвіцення. Умераная або адносна нізкая тэмпература, працяглы перыяд цвіцення спрыяюць магчымасці заражэння [2].

На фоне эпифітатычнага развіцця маніліяльнага апёку найбольшую ўспрымальнасць праявілі сарты Игрушка, Мелитопольская десертная, Шпанка Донецкая, пашкоджанне маніліяльным апёкам дрэў якіх дасягала 25 % суквеццяў, парасткаў і галін, што адпавядае адзнацы ў 3 балы. На ўзроўні кантрольнага сорту Жывица – 2 балы, адзначана пашкоджанне дрэў маніліяльным апёкам у сорту Гортензия і гібрыдаў Д-75-8, Д-83-55, Д-7-87. Пачатковая ступень праявы захворвання адзначана ў дрэў сартоў Донецкий великан, Жадана, Ксения, Ночка, Превосходная Веняминова, Славянка, Чудо вишня.

Ураджайнасць дзюкаў залежыць ад чатырох асноўных фактараў: збалансаванасці генаў храмасомнага набору, асаблівасцей закладкі кветкавых пупышак, іх зімаўстойлівасці, наяўнасці неабходных апыляльнікаў. Першы фактар асабліва важны для дзюкаў, у якіх парушэнне збалансаванасці генаў храмасомнага набору прыводзіць да ўтварэння непаўнаважнай завязі, якая затым абсыпаецца [1].

У асноўным вішне-чарэшневая гібрыды багата цвітуць, але маюць слабае плоданашэнне [2]. Лепшыя паказчыкі ўраджайнасці ў гады даследавання мелі сарты Жадана і Шпанка Донецкая, сярэдняя ступень плоданашэння якіх склала 4 балы, што на ўзроўні кантрольнага сорту Жывица. Найбольш нізкі паказчык ступені плоданашэння – 1 бал, адзначаны ў дрэў гібрыдаў Д-75-8, Д-83-55 і сорту Превосходная Веняминова. У 3 балы сярэдняя ступень плоданашэння адзначана ў дрэў гібрыду Д-7-87 і сартоў Игрушка, Ксения, Славянка; у 2 балы – у сартоў Гортензия, Донецкий великан, Мелитопольская десертная, Ночка, Чудо вишня.

Па тэрмінах паспявання пладоў выдзелены сорт Чудо вишня, які адрозніваецца вельмі раннім тэрмінам паспявання, і кантрольны сорт Жывица ранняга тэрміну паспявання. Астатнія сарты і гібрыды – Гортензия, Донецкий великан, Жадана, Игрушка, Ксения, Мелитопольская десертная, Ночка, Превосходная Веняминова, Славянка, Шпанка Донецкая, Д-75-8, Д-83-55, Д-7-87 – былі аднесены да групы сярэдняга тэрміну паспявання.

Па памерах пладоў вывучаемыя сарты і гібрыды былі падзелены на 2 групы – з буйнымі і вельмі буйнымі пладамі. Да групы з буйнымі пладамі аднесены генатыпы, маса пладоў якіх складае 4,8–6,2 г, – Д-75-8, Д-83-55, Д-7-87, Жывица (кантроль), Жадана, Игрушка, Превосходная Веняминова. Да групы з вельмі буйнымі пладамі (6,2 г) аднесены сарты Гортензия, Донецкий великан, Ксения, Мелитопольская десертная, Ночка, Славянка, Чудо вишня, Шпанка Донецкая.

Смак пладоў таксама з'яўляецца важнай характарыстыкай іх якасці. Усе вывучаемыя сарты і гібрыды мелі высокія дэгустацыйныя адзнакі – ад 4,5 да 4,7 бала.

ВЫНІКІ

1. Па выніках даследаванняў выдзелены сорт Ксенія, устойліваецца да кокамікозу (максімальнае пашкоджанне ўзбуджальнікам – 1 бал) і маніліяльнага апёку (максімальнае пашкоджанне ўзбуджальнікам – 1 бал) якога вышэй кантрольнага сорту Жывіца (па 2 балы адпаведна).

2. У якасці высокапрадукцыйных выдзелены сарты Жадана і Шпанка Донецкая, сярэдняя ступень плоданашэння якіх складала 4 балы, што на ўзроўні кантрольнага сорту Жывіца.

3. Выдзелена група сартоў з вельмі буйнымі пладамі (6,2 г) і высокай дэгустацыйнай адзнакай (4,5 бала) – Гортензія, Донецкі велікан, Ксенія, Мелітопольская десертная, Ночка, Славянка, Чудо вишня, Шпанка Донецкая.

4. Выдзелены сорт Чудо вишня, які адрозніваецца вельмі раннім тэрмінам паспявання (2-я дэкада чэрвеня), і кантрольны сорт Жывіца ранняга тэрміну паспявання (3-я дэкада чэрвеня).

ЛІТАРАТУРА

1. Вышинская, М. И. Устойчивость к болезням сортообразцов вишни и черешни / М. И. Вышинская, А. А. Таранов // Плодоводство и ягодоводство России : сб. науч. работ / Всерос. селекц.-технол. ин-т садоводства и питомниководства ; редкол.: И. М. Куликова (гл. ред.) [и др.]. – М., 2008. – Т. 20. – С. 31–39.

2. Генетические основы и методика селекции плодовых культур и винограда / З. А. Козловская [и др.]; под общ. ред. З. А. Козловской ; Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т плодоводства. – Минск : Беларуская навука, 2019. – 249 с.

3. Козловская, З. А. Геноресурсы плодовых культур в Беларуси / З. А. Козловская // Генетические ресурсы культурных растений в XXI веке: состояние, проблемы, перспективы : доклады II Вавиловской Междунар. конф., Санкт-Петербург, 26–30 ноября 2009 г. / ВНИИР им. Н. И. Вавилова. – Санкт-Петербург, 2009. – С. 224–233.

4. Козловская, З. А. Оценка и использование генофонда плодовых, ягодных, орехоплодных культур и винограда в Республике Беларусь / З. А. Козловская, А. А. Таранов, Л. В. Легкая // Фактор и экспериментальной эволюции организмов : сб. науч. работ, НАН Украины, НААН Украины, НАМН Украины, Ин-т молекулярной биологии и генетики НАН Украины, Украинское общ. генетиков и селекционеров им. Н. И. Вавилова. – Киев, 2013. – Т. 13. – С. 62–65.

5. Колесникова, А. Ф. Вишня, черешня / А. Ф. Колесникова. – Харьков : Фолио ; М. : Изд-во АСТ, 2003. – 253 с.

6. Кузнецова, А. П. Ускоренная оценка устойчивости черешни и вишни к коккомикозу и монилиозу / А. П. Кузнецова // Садоводство и виноградарство. – 2005. – № 1. – С. 19–20.

7. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / Всерос. науч.-исслед. ин-т селекции плодовых культур ; под общ. ред. Е. Н. Седова и Т. П. Огольцовой. – Орел : ВНИИСПК, 1999. – 608 с.

8. Сорты плодовых, ягодных, орехоплодных культур и винограда, включенные в Государственный реестр сортов и древесно-кустарниковых пород и находящиеся на испытании в Государственной инспекции по испытанию и охране сортов растений / РУП «Ин-т плодоводства». – Самохваловичи, 2012. – 28 с.

9. Сычов, А. И. Итоги изучения новых сортов и элитных семян дюков на юге Центрально-Черноземной зоны / А. И. Сычов // Современное садоводство. – 2010. – № 1 (1). – С. 20–24.

10. Таранов, А. А. Формирование признакововой коллекции образцов вишни по устойчивости к коккомикозу и монилиальному ожогу / А. А. Таранов, М. И. Вышинская // Земляробства і ахова раслін. – 2012. – № 4. – С. 65–67.

11. Туровцев, Н. И. Создание новых сортов вишни и дюков в агроэкологических условиях степи юга Украины / Н. И. Туровцев, В. А. Туровцева, Н. Н. Туровцева // Труды Никитского ботанического сада. – 2008. – Т. 130. – С. 200–205.

ADAPTIVE POTENTIAL OF HYBRIDS BETWEEN CHERRY AND SWEET CHERRY IN BELARUS CONDITIONS

I. G. PALUBYATKA, A. A. TARANAU

Summary

The article presents the results of the study of economically valuable features of 15 hybrids between cherry and sweet cherry of different ecological and geographical origin. According to the results of the study cultivar Kseniya was selected. Its resistance to coccomycosis (maximum pathogen damage – 1 point) and monilial blight (maximum pathogen damage – 1 point) is higher than for control cultivar Zhyvitsa (2 points for each pathogen). Also two high-yielding cultivars were selected (Zhadana and Shpanka Donetskaya, with average fruiting rate of 4 points (same as for control cultivar Zhyvitsa)). A group of cultivars with very large fruits (6.2 g) and high taste panel score (4.5) – Gortensia, Donetskii velikan, Kseniya, Melitopolskaya desertnaya, Nochka, Slavyanka, Chudo vishnya, Shpanka Donetskaya were selected. The cultivar Chudo vishnya, which has a very early ripening time (the 2nd decade of June), and the control cultivar Zhyvitsa of early ripening period (the 3rd decade of June) also were selected.

Keywords: cherry, cultivar, disease resistance, coccomycosis, monilial blight, fruiting rate, fruit quality, breeding, Belarus.

Паступіла ў рэдакцыю 13.04.2020 г.